

HET RECHT VAN DE ZEE OP DE HELLING ...

(Vervolg van vorige week)

HET RECHT VAN ONSCHULDIGE DOORVAART DOOR DE TERRITORIALE ZEE EN DE VRIJE DOORVAART DOOR DE ZEEENGTEN

Het verdrag van Genève geeft geen precieze bepaling van het recht van vrije doorvaart. Het bepaalt enkel dat de doorvaart onschuldig is zolang ze geen gevaar oplevert voor de vrede, de goede orde of de veiligheid van de kuststaat.

Het recht van onschuldige doorvaart zal nader moeten gepreciseerd worden om te voorkomen dat oeverstaten naar willekeur eigen criteria vaststellen. Kan de kuststaat de onschuldige doorvaart ontzeggen aan bijvoorbeeld handelsschepen die door de aard van hun voortstuwing of van hun lading — zoals atoomschepen of reuzetankers — een potentieel gevaar voor de kuststaat inhouden?

Voornamelijk over de vrije doorvaart door de zeeengten (9) (10) bleef de internationale gemeenschap te Caracas verdeeld. De oeverstaat kan volgens de thans in voege zijnde regeling in zijn territoriale zee de doorvaart ontzeggen indien deze voor hem niet onschuldig lijkt en kan zelfs in bepaalde gebieden de doorvaart aan vreemde schepen om interne veiligheidsredenen verbieden. Dit recht geldt evenwel niet voor de internationaal erkende zeestraten.

Bij een eventuele algemene uitbreiding van de territoriale zee tot 12 zeemijl worden vele zeeengten waardoor thans een strook volle zee loopt, uitsluitend territoriale wateren. Het probleem stelt zich derhalve of in deze straten de vrijheid van scheepvaart en overvlucht (11) verzekerd zal blijven.

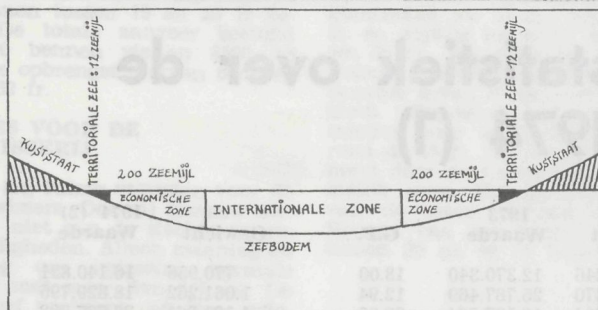
Dit probleem bekommert niet alleen de landen met een uitgebreid handelverkeer op zee, maar voornamelijk de grootmachten (VS en URSS) die van de snelle mobiliteit van hun oorlogsvloten op alle zeeën een onderdeel hebben gemaakt van hun militaire strategie.

HET CONTINENTAAL PLATEAU

De Geneefse conventie stipuleert dat het gaat om de zeebedding en de ondergrond van de zee, buiten de territoriale wateren, die als het ware het verlengstuk van de ondergrond van deze wateren uitmaken.

In het Verdrag van Genève ontbreekt een nauwkeurige afbakening van het continentaal plateau. In de tekst worden namelijk twee oplossingen gecombineerd :

- het continentaal plat strekt zich uit over een gebied waar de diepte maximum 200 meter bedraagt;
- het plateau kan zich verder uitstrekken indien men tot exploitatie kan overgaan.

WORDT DE ZEE IN DE TOEKOMST ALS VOLGT VERDEELD?

Deze bepaling is onnauwkeurig en ongelukkig aangezien de uitbatingsgrens ingevolge de ontwikkeling van de technische uitbatingmogelijkheden steeds dieper wordt en bepaalde kuststaten aanspraken opeisen op gebieden waarvoor er in feite geen regime bestaat (12).

Het is bijgevolg een dringende noodzaak om een aanvaardbaar criterium vast te leggen voor een precieze afbakening van het continentaal plat.

Verscheidene voorstellen (13) die de grenzen van het continentaal plateau onder nationale jurisdictie van de oeverstaat pogen te definiëren werden te Caracas op tafel gelegd. Evenwel zonder resultaat.

DE UITBATING VAN DE ZEEBODEM EN DE ONDERGROND BUITEN DIT PLATEAU

Daar waar te Caracas iedereen akkoord ging om te aanvaarden dat de bodem en de ondergrond van de zeeën die buiten de nationale rechts-

bevoegdheid vallen en de rijkdommen van diezelfde volle zee, het gemeenschappelijk erfdeel van de mensheid zijn en als zodanig elk persoonlijk bezit zowel door staten als door personen uitsluiten, dan liepen de standpunten ver uiteen wat de uitbatingvorm betreft, gaande van het Amerikaans voorstel om die exploitatie te laten verlopen op basis van het beginsel van de vrije onderneming onderworpen aan een vergunningsstelsel tot het voorstel van de «Groep van 77» die de derde wereld vertegenwoordigt, en die de oprichting van een souverain internationaal lichaam met uitgebreide bevoegdheden eiste, dat zelf het erfdeel van de mensheid zou beheren.

DE STRIJD TEGEN DE VERONTREINIGING VAN DE ZEE EN HET WETENSCHAPPELIJK ONDERZOEK

Wat de bevoegdheid betreft tot het nemen van maatregelen tegen de verontreiniging van de zee, zowel preventieve als repressie, bestond er een grondig meningsverschil tussen enerzijds de voorstanders om die bevoegdheid uitsluitend aan de vlaggestraat voor te behouden en degenen die een uitbreiding van de bevoegdheid van de oeverstaat voorstonden.

Ook wat het wetenschappelijk onderzoek betreft liepen de meningen fel uiteen.

De ontwikkelingslanden waren voorstander van een strikt toezicht op het wetenschappelijk onderzoek en van een verplichte mededeling van ieder behaald resultaat. De geïndustrialiseerde landen daarentegen namen een meer liberaal standpunt in en wensten een duidelijk onderscheid te maken tussen fundamenteel en toegepast wetenschappelijk onderzoek.

X X X

Het regelen van het gebruik en het benutten van de zee, waarvan de oppervlakte 70 procent van onze planeet bestrijkt, als onontbeerlijk middel tot wereldhandelsverkeer, als bron van voedsel en met een nog ongekende rijkdom aan ertsen, petroleum, aardgas, enz. behoort tot het internationaal zeerecht.

Het zal wel duidelijk zijn dat om een einde te stellen aan de verdere ontwrichting van het internationaal zeerecht door de scherpe belangenstellingen, het onontbeerlijk is om oplossingen te zoeken die aanvaardbaar zijn en voldoening schenken zowel aan de geïndustrialiseerde landen als aan de derde wereld.

De deelnemende staten zullen dit jaar van 17 maart tot 3 mei te Genève opnieuw bijeenkomen in een poging om een ontwerp-verdrag samen te stellen, dat moet leiden tot de definitieve ondertekening van een verdrag op een nader te bepalen datum te Caracas.

Hoopvol is dat de V.S., Canada en een aantal andere landen zich optimistisch hebben uitgelaten en menen dat de ondertekening van het verdrag nog volgende zomer een feit kan zijn.

Wij kunnen slechts hopen dat Caracas 75 een stap voorwaarts zal zijn tot een betere verstandhouding tussen de volkeren tot een betere en meer rechtvaardige wereld.

J. VYNCKIER

- (9) Enkele belangrijke zeestraten :
- Het nauw van Calais (tussen Frankrijk en Groot-Brittannië);
 - de straat van Gibraltar (tussen Spanje en Marokko);
 - de straat van Messina (tussen het Italiaanse schiereiland en Sardinië);
 - de Bosporus en de Dardanellen;
 - de straat van Tiran (tussen de Rode Zee en de Golf van Akaba);
 - De Oresund (tussen Denemarken en Zweden);
 - de straat van Malakka (tussen Malesië en Indonesië);
 - de straat van Magellaan (tussen Argentinië en Chili);
 - de straat van Bal-el-Mandeb (tussen Afrika en het Arabisch schiereiland).
- (10) Er is een wezenlijk verschil tussen het begrip onschuldige doorvaart en vrije doorvaart.
- Onschuldige doorvaart voorziet bijvoorbeeld dat onderzeeboten verplicht zijn aan de oppervlakte te varen en hun vlag te tonen.
- Het recht van de vrije doorvaart door de internationaal erkende zeestraten waarvan de breedte minder dan 6 mijl bedraagt is tot hertoe steeds erkend geweest.
- (11) Krachtens het huidige internationaal publiek recht bestaat het recht van overvlucht enkel boven de volle zee en niet boven de interne en de territoriale wateren.
- (12) Kuststaten zouden aldus onbegrensd de ganse zeebodem onder elkaar kunnen verdelen.
- (13) Overwogen criteria : maximum afstand in mijl vanaf de basislijn van de kust of bepaalde dieptelijn.
- (De Sovjet-Unie stelde bijvoorbeeld 100 zeemijlen voor of de dieptelijn van 500 m).